

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ
1443 ΛΕΥΚΩΣΙΑ

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

Αρ.: 1353
Αρ.Φακ.: 15.49.002
Αρ.Τηλ.: 22-601552, 22601574
Αρ.Τηλεομ.: 22-602763

17 Ιανουαρίου, 2008

Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας,
Πρόεδρο Επιτροπής Δημόσιας Υπηρεσίας,
Πρόεδρο Επιτροπής Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας,
Γενικό Ελεγκτή,
Επίτροπο Νομοθεσίας,
Επίτροπο Διοικήσεως,
Επίτροπο Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα,
Πρόεδρο Επιτροπής Προστασίας Ανταγωνισμού,
Γενικούς Διευθυντές Βουλής των Αντιπροσώπων,
Υπουργείων, Γραφείου Προγραμματισμού,
και Γενικό Λογιστή,
Αρχιπρωτοκολλητή,
Έφορο Εσωτερικού Ελέγχου,
Έφορο Υπηρεσίας Εποπτείας και Ανάπτυξης
Συνεργατικών Εταιρειών,
Πρόεδρο Εφοριακού Συμβουλίου,
Πρόεδρο Αναθεωρητικής Αρχής Προσφορών,
Έφορο Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων,
Προϊστάμενο Διοίκησης Προεδρίας,
Γραμματέα Υπουργικού Συμβουλίου,

Οδηγία 2003/88/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με ορισμένα στοιχεία για την Οργάνωση του Χρόνου Εργασίας

Αναφέρομαι στο πιο πάνω θέμα και σας πληροφορώ ότι το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων μας ενημέρωσε ότι, κατά τις συνόδους του Συμβουλίου Απασχόλησης, Κοινωνικής Πολιτικής, Υγείας και Καταναλωτών, στις οποίες μετέχουν οι αντίστοιχοι Υπουργοί της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αναφέρθηκε ότι 23 κράτη μέλη (συμπεριλαμβανομένης και της Κύπρου), δεν εφαρμόζουν σωστά την πιο πάνω Οδηγία. Ως εκ τούτου, σε ό,τι αφορά το δημόσιο τομέα, θα πρέπει να διαπιστωθεί σε ποιες περιπτώσεις δεν εφαρμόζεται η εν λόγω Οδηγία και να παρθούν όλα τα ενδεδειγμένα μέτρα για πιστή συμμόρφωση όλων των Υπουργείων / Τμημάτων / Υπηρεσιών με τις πρόνοιες της Οδηγίας.

2. Η Οδηγία 2003/88/ΕΚ «σχετικά με ορισμένα στοιχεία της οργάνωσης του χρόνου εργασίας», ενσωματώθηκε στη Δημοκρατία με τη ψήφιση του Νόμου περί της Οργάνωσης του Χρόνου Εργασίας του 2002, Ν.63(Ι)/2002, όπως αυτός τροποποιήθηκε (στο εξής αναφερόμενος ως ο «Νόμος»). Από το πεδίο εφαρμογής του εν λόγω Νόμου, σύμφωνα με το άρθρο 3(4), εξαιρούνται τα μέλη των Ενόπλων Δυνάμεων και της Αστυνομίας, καθώς και οι ναυτικοί οι οποίοι εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του περί Εμπορικής Ναυτιλίας (Οργάνωση του Χρόνου Εργασίας των Ναυτικών) Νόμου του 2003.

3. Η εν λόγω Οδηγία καθορίζει τις στοιχειώδεις προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας όσον αφορά την οργάνωση του χρόνου εργασίας. Σύμφωνα με την παράγραφο 5 του προοιμίου της, όλοι οι εργαζόμενοι πρέπει να έχουν επαρκείς περιόδους ανάπαυσης, ήτοι, τακτικές περιόδους ανάπαυσης, επαρκώς μακρές και συνεχείς, ούτως ώστε να εξασφαλίζεται ότι οι εργαζόμενοι δεν θα προκαλούν σωματικές βλάβες στους ίδιους, σε συναδέλφους τους ή σε τρίτους και ότι δεν θα βλάπτουν την υγεία τους, βραχυπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα, λόγω κόπωσης ή άτακτων ρυθμών εργασίας. Περιληπτικά, οι βασικές πρόνοιες του Νόμου, είναι οι ακόλουθες:

(α) Ημερήσια ανάπαυση

Σύμφωνα με το άρθρο 4 του Νόμου, κάθε εργαζόμενος διαθέτει, **ανά εικοσιτετράωρο, περίοδο ανάπαυσης τουλάχιστον 11 συνεχόμενων ωρών** (η περίοδος των 24 ωρών αρχίζει την 00:01 και λήγει την 24:00 ώρα).

(β) Εβδομαδιαία ανάπαυση

Κάθε εργαζόμενος, σύμφωνα με το άρθρο 6 του Νόμου, δικαιούται, **ανά περίοδο 7 ημερών (κάθε βδομάδα), μια ελάχιστη περίοδο συνεχούς ανάπαυσης 24 ωρών**. Όπως προβλέπεται στο άρθρο 6(3), ο εργαζόμενος δικαιούται:

- (i) είτε δύο ξεχωριστές περιόδους ανάπαυσης 24 συνεχόμενων ωρών η κάθε μια, σε περίοδο 14 ημερών (δύο εβδομάδων),
- (ii) είτε μια συνεχή περίοδο ελάχιστης ανάπαυσης 48 ωρών (δύο ημερών) ανά περίοδο 14 ημερών (δύο εβδομάδων).

(γ) Μέγιστη εβδομαδιαία διάρκεια εργασίας

Σύμφωνα με το άρθρο 7(1) του Νόμου, **ο χρόνος εργασίας δεν πρέπει να υπερβαίνει, ανά εβδομάδα, τις 48 ώρες, κατά μέσο όρο, συμπεριλαμβανομένων και των υπερωριών**. Ο μέσος όρος του εβδομαδιαίου χρόνου εργασίας (περίοδος αναφοράς), υπολογίζεται **ανά 4 μήνες**, ενώ για τον υπολογισμό του, δεν λαμβάνονται υπόψη οι περίοδοι ετήσιας άδειας με απολαβές και οι περίοδοι άδειας ασθενείας.

Σε περίπτωση που ο εργοδότης ζητήσει από εργαζόμενο να εργαστεί περισσότερο από 48 ώρες την εβδομάδα, τηρουμένων των γενικών αρχών προστασίας της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων, αυτό μπορεί να γίνει, εφόσον:

- (i) ο εργαζόμενος συναινεί [προσωπική ρήτρα αυτοεξαίρεσης (opt-out)], χωρίς να υφίσταται οποιαδήποτε επίπτωση αν δεν αποδεχτεί
- (ii) ο εργοδότης τηρεί και ενημερώνει αρχείο για όλους τους εργαζομένους που εργάζονται περισσότερο από 48 ώρες την εβδομάδα
- (iii) το αρχείο είναι στη διάθεση της κατά Νόμο αρμόδιας αρχής (Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων), η οποία δικαιούται να απαγορεύει ή να περιορίζει τη δυνατότητα υπέρβασης της ανώτατης εβδομαδιαίας διάρκειας εργασίας, για λόγους ασφάλειας ή/και υγείας των εργαζομένων. Το εν λόγω αρχείο να περιλαμβάνει και τη συναίνεση των εργαζομένων για υπέρβαση του ορίου των 48 ωρών.

(δ) Νυχτερινή εργασία

(1) Διάρκεια

Κατά το άρθρο 9 του Νόμου:

- (i) **ο κανονικός χρόνος νυχτερινής εργασίας δεν πρέπει να υπερβαίνει, κατά μέσον όρο, τις 8 ώρες ανά εικοσιτετράωρο** (σε περίοδο ενός μηνός ή σε οποιαδήποτε άλλη

περίοδο καθορίζεται με συλλογικές συμβάσεις). Για τον υπολογισμό του μέσου όρου δεν λαμβάνεται υπόψη η συνεχής ελάχιστη ανάπαυση 24 ωρών ανά εβδομάδα που προβλέπεται στο 3(γ) πιο πάνω.

(ii) οι εργαζόμενοι τη νύκτα, η εργασία των οποίων ενέχει ιδιαίτερους κινδύνους ή σημαντική σωματική ή πνευματική ένταση, δεν πρέπει να εργάζονται περισσότερο από 8 ώρες κατά τη διάρκεια εικοσιτετράωρης περιόδου κατά την οποία πραγματοποιούν νυκτερινή εργασία.

Σύμφωνα με το άρθρο 2 του Νόμου, «**νυκτερινή περίοδος**» σημαίνει την περίοδο με έναρξη την 23:00 και λήξη την 06:00, ενώ «**εργαζόμενος τη νύκτα**» σημαίνει κάθε εργαζόμενο κατά τη νυκτερινή περίοδο, και περιλαμβάνει και τον εργαζόμενο του οποίου τρεις τουλάχιστον ώρες του χρόνου εργασίας του πάνω σε τακτική βάση, εμπίπτει στην περίοδο αυτή (23.00 – 06.00), ανεξάρτητα από την ώρα έναρξης και λήξης της βάρδιας του (π.χ. ώρα έναρξης της βάρδιας 20.00, ώρα λήξης 03.00).

(2) Ιατρική εξέταση και μετάθεση των εργαζομένων τη νύκτα σε θέση ημερήσιας εργασίας

Σύμφωνα με το άρθρο 10 του Νόμου, οι εργαζόμενοι, πριν αναλάβουν νυκτερινή εργασία και, στη συνέχεια, σε τακτά χρονικά διαστήματα, υποβάλλονται δωρεάν στις απαραίτητες ιατρικές εξετάσεις, για να διαπιστωθεί η καταλληλότητά τους για την εργασία. Αν, μετέπειτα, αποδειχθεί ότι υποφέρουν από προβλήματα υγείας, που αποδεδειγμένα οφείλονται στη νυκτερινή εργασία, θα πρέπει να μετατίθενται, όποτε είναι δυνατόν, σε θέση ημερήσιας εργασίας, για την οποία είναι κατάλληλοι.

(3) Ενημέρωση της κατά Νόμο αρμόδιας αρχής

Το άρθρο 12 του Νόμου προνοεί ότι ο εργοδότης που απασχολεί εργαζομένους τη νύκτα τακτικά, οφείλει να ενημερώνει γραπτώς την κατά Νόμο αρμόδια αρχή (Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων).

4. Με βάση το άρθρο 16 του Νόμου επιτρέπονται **παρεκκλίσεις** από συγκεκριμένα άρθρα του Νόμου ως ακολούθως:

(α) με συλλογικές συμβάσεις ή με συμφωνίες μεταξύ των εργοδοτών και των εκπροσώπων των εργαζομένων, επιτρέπονται **παρεκκλίσεις από τα άρθρα που διέπουν τα θέματα της ημερήσιας και εβδομαδιαίας ανάπαυσης, τα διαλείμματα, τη διάρκεια της νυκτερινής εργασίας, καθώς και την περίοδο αναφοράς για τον υπολογισμό της μέγιστης εβδομαδιαίας διάρκειας εργασίας** (με την επιφύλαξη ότι δεν θα υπερβαίνει τους 6 μήνες ή, σε περίπτωση που καθορίζονται από συλλογικές συμβάσεις ή από συμφωνίες μεταξύ εργοδοτών και εκπροσώπων των εργαζομένων για αντικειμενικούς ή τεχνικούς λόγους ή για λόγους οργάνωσης της εργασίας, τους 12 μήνες), **υπό τον όρο ότι στους οικείους εργαζομένους χορηγούνται ισοδύναμοι περίοδοι αντισταθμιστικής ανάπαυσης ή, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όπου αυτό είναι αντικειμενικά αδύνατο, ότι τους παρέχεται κατάλληλη προστασία.** Οι παρεκκλίσεις αυτές επιτρέπονται στις πιο κάτω περιπτώσεις:

- (i) για τις δραστηριότητες που εμπεριέχουν το στοιχείο της απόστασης ανάμεσα στους τόπους εργασίας και κατοικίας του εργαζόμενου, όπως οι δραστηριότητες ανοικτής θάλασσας, ή εμπεριέχουν το στοιχείο της απόστασης ανάμεσα στους διάφορους τόπους εργασίας αυτού·
- (ii) για τις δραστηριότητες φύλαξης και επίβλεψης που χαρακτηρίζονται από την ανάγκη συνεχούς παρουσίας για την προστασία των αγαθών και των προσώπων, ιδίως όταν πρόκειται για φύλακες και θυρωρούς ή επιχειρήσεις φύλαξης·
- (iii) για τις δραστηριότητες που χαρακτηρίζονται από την ανάγκη να εξασφαλιστεί η συνέχεια της υπηρεσίας ή της παραγωγής, ιδίως:

- για τις υπηρεσίες τις σχετικές με την υποδοχή, τη νοσηλεία και/ή την περίθαλψη που παρέχονται από νοσοκομεία ή παρόμοια ιδρύματα, συμπεριλαμβανομένων των δραστηριοτήτων των ειδικευόμενων ιατρών, από ιδρύματα διαμονής και από φυλακές,
  - για εργαζόμενους στους λιμένες και τους αερολιμένες,
  - για τις υπηρεσίες τύπου, ραδιοφωνίας, τηλεόρασης, κινηματογράφου, ταχυδρομείων ή τηλεπικοινωνιών, ασθενοφόρων, τις πυροσβεστικές υπηρεσίες ή την πολιτική άμυνα,
  - για υπηρεσίες παραγωγής, μεταφοράς και διανομής φωταερίου, ύδατος και ηλεκτρισμού, τις υπηρεσίες αποκομιδής οικιακών απορριμμάτων ή τις εγκαταστάσεις αποτέφρωσης,
  - για τις δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης,
  - για τη γεωργία,
  - για τους εργαζόμενους οι οποίοι ασχολούνται με τη μεταφορά επιβατών με τακτικές αστικές μεταφορές
- (iv) σε περίπτωση προβλέψιμης αύξησης του φόρτου εργασίας, ιδίως στη γεωργία, στον τουρισμό και στα ταχυδρομεία,
- (v) στις περιπτώσεις συμβάντων οφειλομένων σε απρόοπτες συνθήκες ή στην περίπτωση ατυχήματος ή επικείμενου ατυχήματος,
- (β) επιτρέπονται **παρεκκλίσεις** από τα άρθρα που διέπουν τα θέματα **της ημερήσιας και εβδομαδιαίας ανάπαυσης**, υπό τις ίδιες επιφυλάξεις, προϋποθέσεις και όρους που αναφέρονται στο (α) πιο πάνω:
- (i) για την **εργασία κατά βάρδιες**, κάθε φορά που ο εργαζόμενος **αλλάζει βάρδια** και δεν μπορεί να έχει ανάμεσα στο τέλος μιας βάρδιας και στην αρχή της επόμενης, περίοδο ημερήσιας ή/και εβδομαδιαίας ανάπαυσης και
  - (ii) για τις δραστηριότητες που χαρακτηρίζονται από **τμηματικές περιόδους ημερήσιας εργασίας**, ιδίως προσωπικού που ασχολείται με **δραστηριότητες καθαρισμού**.

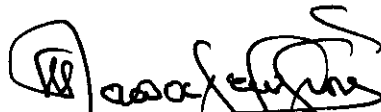
5. Ενόψει των πιο πάνω, παρακαλώ όπως μας ενημερώσετε, το συντομότερο δυνατό, για το κατά πόσον οι Υπηρεσίες/Τμήματα που υπάγονται στην αρμοδιότητά σας, συμμορφώνονται με τα πιο πάνω και ιδιαίτερα:

- (α) κατά πόσον υπάρχουν περιπτώσεις που υπάλληλοί σας εργάζονται πέραν των 13 ωρών ημερησίως (συμπεριλαμβανομένων και των υπερωριών), με αποτέλεσμα η περίοδος ανάπαυσης που διαθέτουν ανά 24ωρο να είναι λιγότερες των 11 συνεχόμενων ωρών
- (β) κατά πόσον υπάρχουν περιπτώσεις που υπάλληλοί σας δεν διαθέτουν, ανά εβδομάδα, συνεχή ελάχιστη ανάπαυση 24 ωρών (μιας ημέρας)
- (γ) κατά πόσον υπάρχουν περιπτώσεις όπου υπάλληλοί σας εργάζονται πέραν των 48 ωρών **(συμπεριλαμβανομένων και των υπερωριών)** κατά μέσο όρο ανά εβδομάδα. Ο μέσος όρος να υπολογιστεί ανά 4 μήνες, χωρίς να ληφθούν υπόψη οι περίοδοι άδειας με

απολαβές και οι περίοδοι άδειας ασθένειας. Σε τέτοια περίπτωση να αναφέρετε:

- αν αυτό γίνεται με γραπτή συγκατάθεσή τους (προσωπική ρήτρα αυτοεξαίρεσης – opt-out).
  - αν τηρείται για το σκοπό αυτό σχετικό αρχείο όπως προβλέπεται στην παρ. 3(γ) πιο πάνω.
- (δ) κατά πόσον υπάρχουν περιπτώσεις όπου εργαζόμενοι τη νύχτα εργάζονται πέραν των 8 ωρών εργασίας ανά 24ωρο, κατά μέσο όρο. Ο μέσος όρος να υπολογίζεται για περίοδο ενός μηνός, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η συνεχής ελάχιστη ανάπαυση 24 ωρών ανά εβδομάδα που προβλέπεται στην παρ. 3(β) πιο πάνω. Ο όρος «εργαζόμενοι τη νύχτα» επεξηγείται στην παρ. 3(δ)(1) πιο πάνω.
- (ε) κατά πόσον διασφαλίζετε ως εργοδότες, ότι οι εργαζόμενοι τη νύχτα υποβάλλονται δωρεάν, σε τακτά χρονικά διαστήματα, στις απαραίτητες ιατρικές εξετάσεις, για να διαπιστωθεί η καταλληλότητά τους για την εργασία.
- (στ) στις περιπτώσεις που θεωρείτε ότι συγκεκριμένες υπηρεσίες σας, εμπίπτουν στις επιτρεπόμενες παρεκκλίσεις σύμφωνα με τα όσα αναφέρονται στην παράγραφο 4(α) πιο πάνω και δεν μπορεί να παραχωρηθεί στους εργοδοτούμενους η ελάχιστη ημερήσια ή εβδομαδιαία ανάπαυση, λόγω παρατεταμένων ωρών απασχόλησης, ιδίως όταν πρόκειται για υπερωριακή απασχόληση ή εφημερία, παραχωρείται στους οικείους εργαζόμενους ισοδύναμος και ανάλογος αντισταθμιστικός χρόνος ανάπαυσης, και αν ναι, κατά πόσον χορηγούνται αμέσως μετά τη λήξη της υπηρεσίας τους ή εντός εύλογης προθεσμίας.

6. Παρακαλείστε όπως, για όλες τις περιπτώσεις που δεν υπάρχει συμμόρφωση με τις πρόνοιες του Νόμου όπως αυτές αναφέρονται πιο πάνω, δοθούν πλήρη στοιχεία για να καταστεί δυνατή η μελέτη τους από το Τμήμα μας σε συνεργασία με την οικεία αρμόδια αρχή και το Τμήμα Εργασιακών Σχέσεων του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ώστε να εξευρεθούν τρόποι αντιμετώπισης της κατάστασης και αποφευχθούν κυρώσεις εναντίον της Κυπριακής Δημοκρατίας.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

Διευθυντής
Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης
και Προσωπικού